

10.12.2020

Innspill til melding om verneplanarbeid for Østmarka

DNT Oslo og omegn er positive til at det foreslås å etablere nye verneområder i Østmarka. Etablering av en nasjonalpark kan bidra til å sikre store naturverdier og friluftsområder for framtida. I dette arbeidet må det legges vekt på tilpasning til de ulike brukergruppene sommer og vinter, i tillegg til hensynet til de ulike naturverdier.

DNT Oslo og Omegn er den største medlemsforeningen i Den Norske Turistforening med over 95.000 medlemmer og mer enn 110 hytter på fjellet, i Marka og ved sjøen. DNT Oslo og Omegn ble stiftet i 1868. Vi jobber med å legge forholdene til rette for at flest mulig skal få gode naturopplevelser, gjennom bl.a. merking og vedlikehold av rutenettet, hyttedrift, organisering av turer og arbeid for vern av friluftsområder.

I Osломarka har vi ansvaret for merking og skilting av om lag 2500 km merkede stier. Ca 330 km av disse er i Østmarka. Vi har også 7 ubetjente hytter her, som står tilgjengelig for publikum hele året.

Det vurderes om store deler av Østmarka skal gjøres om til nasjonalpark. DNT Oslo og Omegn mener at en nasjonalpark kan være en god løsning, men utfordringen er at den legges i et område med høy bruk og utviklet infrastruktur. For at nasjonalpark skal være en hensiktsmessig verneform må den kunne tilpasses og utformes slik at den både er til nytte for naturen og de menneskene som bruker den hver dag. Dette er av Norges mest brukte friluftsområder.

Bruk av området med ulike vernestatuser

Østmarka er i dag et område med omfattende bruk. Hele året utøves det ulike aktiviteter her. Dersom store deler av området underlegges status som nasjonalpark er det viktig at en sikrer fremtidige muligheter for friluftsliv. Gjennom verneplanarbeidet må det legges rammer som fremmer friluftslivet innenfor rammene av verneformålet, snarere enn å lage unødige begrensninger. I oppstartmeldingen står det «Områdets betydning for friluftslivet kan vektlegges ved vern som nasjonalpark eller friluftslivsområde etter markaloven. Det forutsettes at et vern i Østmarka ivaretar naturverdiene, samtidig som området fortsatt skal være et av hovedstadens viktige friluftsområder».

I verneplanarbeidet bør en se på om det er rom for ulik sonering i verneforskriftene. En kan se for seg at det tillates mer tilrettelegging nær store utfartsområder som parkeringsplasser og markastuer. Mens det lenger ut i skogen kan være strengere restriksjoner. Dette fremmer både bruk og vern. Dette har blant annet vært gjort på en god måte i Tyresta nasjonalpark nær Stockholm. Her er det etablert et informasjonssenter, og det er godt tilrettelagt for ulike brukergrupper. Det er lagt opp til å gi informasjon og opplevelser i skogen nært besøkscenteret, mens det er mer urørte områder lenger ut. Dette er en tankegang vi kan se for oss også i en nasjonalpark nær Oslo.

De fleste nasjonalparker får større bruk gjennom sin status. Hvordan besøksstrategien utformes vil ha stor betydning. I dette området mener vi at det må være tilpasset at friluftsliv er en av hovedformålene med nasjonalparken. Det bør tillates at det kan tilrettelegges rundt parken for å ta imot de besøkende. Det er viktig at det utvikles gode muligheter for å komme seg ut med kollektivtransport. I dag er store deler av det som utredes og fremmes som nasjonalpark nokså tungvint å nå frem til. En kan derfor se for seg at et besøkscenter bør legges et annet sted enn akkurat ved grensen for nasjonalparken. Der kan det tilrettelegges for publikum, med god merking på tydelige traseer ut til nasjonalparken.

Behov for tilrettelegging

Det pågår et kontinuerlig arbeid med å vedlikeholde og utvikle stinettet i marka. Dersom en verner deler av skogen må en ta hensyn til at dette arbeidet må kunne fortsette. Alt arbeidet foregår i dag manuelt. Stedlige trær blir ofte benyttet som gangbaner og klopper, noe som både er miljøvennlig og økonomisk gunstig. Dette må det være mulig å videreføre.

I forbindelse med hyttedriften vil det også være behov for utvikling og vedlikehold. Kanskje det også vil være ønskelig med nye hytter om noen år? I dagens lovverk i Markaloven er det rom for dette. Forarbeidene til Markaloven bør gjennomgås slik at føringene for utviklingen av friluftslivet videreføres inn i en ny verneform. I forbindelse med arbeid på hyttene er det ukentlige tilsyn, og det er behov for bruk av bil på eksisterende veger. Motorisert ferdsel må derfor kunne gjennomføres i forbindelse med tilsyn av hyttene, samt i terreng på vinterstid

For hyttene er det viktig at det er en åpning for at de kan endres med tida i tråd med lover, forskrifter og evt. behov for å forbli attraktive men enkle turmål. Det kan nevnes at det over tid har kommet f.eks. krav om brannsikringstiltak/lagring av gass og universell tilrettelegging som har hatt betydning for hyttene. Det er sannsynlig at det vil komme nye krav til hyttene i tiårene som kommer slik at de må endres og evt. utvides. Et økt klimafokus kan også føre til at samfunnet ønsker økt lokal tilrettelegging for friluftsliv i Osloområdet.

Medvirkning i vernearbeidet

Det er viktig at de som skal forvalte en eventuell nasjonalpark har kjennskap til de ulike aktørene og kontakt med disse. I dag deltar vi i mange av de rådgivende utvalgene i nasjonalparkene andre steder i landet. Vi mener det er naturlig og en fordel at organisasjonene som har sitt virke i Østmarka er representert i både det som skal skje av utredningsarbeid fremover og i et eventuelt rådgivende utvalg.

Vern og skjøtsel av skogen

En del av formålet med vernet er å sikre store naturverdier knyttet til skogen. Det er et viktig formål som har nasjonale mål, og en nasjonalpark kan være med å styrke dette arbeidet.

I en nasjonalpark og i naturreservater vil det ikke bli normal skogsdrift. Vi mener at det likevel bør kunne lages skjøtelsplaner for en del viktige områder, slik at et mer åpent skogbilde kan opprettholdes. Dette kan være særlig aktuelt ved utsiktspunkter, eldre kulturmark, hytter etc. Dette vil også være med på å ta hensyn til friluftslivsutøvelsen. Bymiljøetaten i Oslo kommune har de siste årene lagt mer vekt på å få til en skogsdrift som både tar hensyn til naturverdiene og opplevelseskvaliteten. Erfaringene fra dette kan trekkes videre med i et slikt arbeid.

Vern i konflikt med tekniske innretninger

I planarbeidet skal en se på hvilke av de eksisterende inngrepene som kan innlemmes i nasjonalparken og / eller om noe må fjernes. Mye av det som er til stede av dammer, veier o.l. har betydning for både bruken av området og landskapet. Mange av innretningene har også kulturhistorisk verdi. Ved en eventuell fjerning av slike innretninger får en ofte negative konsekvenser. Vi har erfart at lignende prosesser med fjerning av dammer både i Østmarka og andre områder viser at folk reagerer sterkt på slike planer. Vi mener derfor at det er bedre å la disse dammene bli værende og beholde det landskapet som har vært der i lang tid, fremfor å skulle fjerne

dem for å oppfylle retningslinjene for en nasjonalpark. Alternativet er at området tas ut av nasjonalparken.

Utredningsområdet

I planen er det vist til et stort utredningsområde. Det er positivt, slik at en kan vurdere flere former for vern i forbindelse med arbeidet. Området vest for kraftlinja vil trolig være vanskeligere å tilpasse til en nasjonalpark enn området øst for kraftlinja. På den vestre siden er det større grad av menneskelig aktivitet og innretninger, og en vil kunne oppleve større konflikter. Samtidig vil det å trekke nasjonalparken vestover være positivt mtp. tilgang til området. Får en for eksempel trukket nasjonalparken nærmere Grønmo vil en kunne få til innfallsporter som er lett å utvikle, har mulighet for god kollektiv kommunikasjon og nært til befolkningen. Det blir også nærhet til Spinneren friluftsområde. Dersom det er mulig å få med området vest for naturreservatet i Lørenskog kommune, ville det styrke helheten av nasjonalparken.

DNT Oslo og Omegn har god kjennskap til bruken av Østmarka og ønsker å bidra i det videre arbeidet med planene om nasjonalparken.

Med vennlig hilsen

A handwritten signature in black ink that reads 'Jan Erik Reiten'.

Jan Erik Reiten
Eiendomssjef

A handwritten signature in black ink that reads 'Dag Olav Brækkan'.

Dag Olav Brækkan
Ruteansvarlig marka og naturforvalter